

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ช่วงสิบห้าปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2551-2554) สังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ มีอัตราความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจสูงถึงร้อยละ 6.9 ร้อยละ 6.1 ในปี 2546 และ 2547 ตามลำดับ(1) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมประการหนึ่งที่สืบเนื่องมาจากการขยายตัวของระบบทุนนิยมตะวันตก คือการพึ่งพา และถูกครอบงำโดยการแลกเปลี่ยนเชิงพาณิชย์และกลไกตลาด การแลกเปลี่ยนเชิงการค้าและกลไกตลาดทำให้เงินเข้ามาแทนที่การแลกเปลี่ยนและระบบความสัมพันธ์ของประเภทอื่น ๆ อย่างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว หรือความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบช่วยเหลือกันและกันในชุมชนหายไป และถูกแทนที่ด้วยการจ้างงานเป็นรายวันด้วยค่าตอบแทนเป็นเงินสด(2) ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ประเทศไทยเข้าสู่กระบวนการ โลกาภิวัตน์ และถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบโลก อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านข้อมูลข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนไปพร้อม ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นรสนิยม ความนิยม ค่านิยม ความเชื่อ ในหลาย ๆ ด้าน เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งเป็นกลุ่มที่รับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว และในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถือว่าการเปลี่ยนแปลงในรากฐานของวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิต และยังบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ในความเป็นคนไทย และยังเป็นเอกลักษณ์ของประเทศด้วยซึ่งเป็นส่วนสำคัญมากเพราะประเทศไทยใด ถ้าวัฒนธรรมถูกทำลายผลที่ตามมาอาจทำให้สังคมแตกแยกได้(3)

และจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในวิถีความเป็นอยู่ของมนุษย์ก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม ทำให้เกิดการเสียระเบียบหรือความไม่เป็นระเบียบในสังคม เกิดความคลุมเครือและไม่แน่ใจในบรรทัดฐานของสังคม ทำให้บุคลิกภาพของวัยรุ่นเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม(4) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิต (The way of life) ของคนในสังคม นับตั้งแต่การกิน การอยู่ การแต่งกาย ทำงาน พักผ่อน แสดงอารมณ์ สื่อความ จราจร ขนส่ง ซึ่งอาจทำให้สมาชิกของสังคมเกิดความนิยม และในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิม ดังนั้นการรักษาหรือธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมเดิมจึงต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาวัฒนธรรมให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพตามยุคสมัย (5)

การพัฒนาของประเทศไทยที่ผ่านม่งเน้นการนำความรู้และความคิด ตลอดจนเทคโนโลยี เข้ามาจากประเทศตะวันตก และละเลยการพัฒนาฐานภูมิปัญญาของตนเองเมื่ออัตราการพัฒนา ทางความรู้และเทคโนโลยีการสื่อสารสารสนเทศเพิ่มขึ้นมาอย่างรวดเร็ว วัฒนธรรมตะวันตกก็ ขยายแทรกซึมและเข้ามาอย่างรุนแรงในทุกส่วนของสังคม ทำให้นิสัยของคนไทยมีนิสัยวัตถุนิยม บริโภคนิยม เน้นความเป็นปัจเจกชน และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง มีปัญหา ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในสังคม ที่ก่อให้เกิดความเลวร้ายต่างๆ ไม่ว่า การเอาใจเอาเปรียบกัน ขาดความเอื้ออาทร การใช้ความรุนแรง ขาดความอดทนและอดกลั้น การขาดความ ยับยั้งชั่งใจ หมกมุ่นอยู่ในความสนุกสนานเพลิดเพลินจนขาดสติ เห็นประโยชน์ส่วนปัจเจกชน สำคัญกว่าความสุขสงบสันติในสังคม ภาพที่ปรากฏผ่านสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โทรทัศน์ ที่มีอิทธิพลต่อจิตใจสูง ทำให้ผู้คนชินชาต่อความรุนแรงต่อการแสดงออกทางเพศและสิทธิของตน (6)

จากปัญหาข้างต้นของเยาวชนที่สะสมจนเต็มที จนไม่มีบุคคลหรือหน่วยงานใด จะรับมือ ได้แต่เพียงลำพัง เพราะได้ปล่อยยให้เวลาล่วงจนปัญหาได้หยั่งรากฝังลึก จนกลายเป็นนิสัยส่วนตัว พัฒนาขึ้นไปเป็นผู้ใหญ่ที่ขาดความสมบูรณ์มาหลายต่อหลายรุ่น เพราะเรายังมุ่งเน้นและยินดีกับ สถิติทางตัวเลขในเชิงการพัฒนาจนเป็นภาพสะท้อนของคำว่า “เจริญแต่ไม่พัฒนา” ได้เป็นอย่างดี การแก้ไขเยียวยาปัญหาในขณะที่ปัญหาได้พอกพูนทับถมอย่างที่เป็นอยู่ หากจะแก้ไขโดยใช้ความ พยายามในระดับเดิมก็เป็นไปได้ยาก หรือกล่าวได้ว่าเป็นไปไม่ได้เลยที่จะให้ปัญหาที่หนัก หน่วงบรรเทาเบาบางลงไปได้ รัฐอาจต้องทุ่มเททั้งบุคลากรและงบประมาณต่าง ๆ เพื่อเยียวยาใน การสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ ดังเป้าหมายของคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ที่กำหนด คุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ไว้ 3 ประการ คือเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข สำหรับ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณภาคใต้ของประเทศไทย มีประชากรทั้งสิ้น 1,504,420 คน และส่วนหนึ่งซึ่งเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 13 ถึง 19 มีถึง ร้อยละ 7 เป็นจำนวน 105,309 คน ที่ถูกระแสโลกาภิวัตน์จากสังคมตะวันตก “ครอบงำ” อย่างมาก จนเยาวชนคนรุ่นใหม่ มักจะไม่รู้จัก หรือแทบไม่รู้เลยว่า “วัฒนธรรมไทย” อันดีงามนั้นประกอบไปด้วยอะไรบ้างเอาแค่เพียงรู้จักยัง ไม่ต้องถึงขั้นปฏิบัติก็ไม่สามารถบอกกล่าว ได้ซึ่งเป็นกรณีที่น่าวิตกอย่างมากว่า สังคมไทย ในอนาคต “วัฒนธรรมไทย” อาจเหือดหายไปจากผืนแผ่นดินไทยทั้งๆ ที่วัฒนธรรมไทยนั้นมี ประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน ซึ่งวัยรุ่นกลุ่มนี้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเปลี่ยนแปลงอย่าง มาก โดยเฉพาะรูปแบบวัฒนธรรมในด้านการบริโภค เช่นการกิน การแต่งกาย นันทนาการ ซึ่ง อิทธิพลที่สำคัญในการเลียนแบบพฤติกรรมวัฒนธรรมตะวันตกนอกจากจะมีปัจจัยภายในแล้วคาด ว่าจะมีปัจจัยภายนอกด้วย เช่นสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ อาทิ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวจึงจำเป็นต้องศึกษาหาข้อมูลการเลียนแบบ วัฒนธรรมตะวันตกด้านการบริโภคของวัยรุ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะในด้านการกิน การแต่งกายและการนันทนาการ โดยเป็นวัฒนธรรมที่เด่นชัดที่สุด ซึ่งคาดว่าจะมีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเทศบาลซึ่งเป็นตัวเมือง น่าจะมีพฤติกรรมการเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก มากกว่าในพื้นที่ชนบท และข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ สำหรับใช้ประกอบในการวางแผนแก้ไขปัญหารูปร่างวัยรุ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราชได้อย่างตรงจุด ถูกต้อง และแม่นยำ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อสำรวจพฤติกรรมการเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกด้านการบริโภค ด้านการแต่งกาย ด้านนันทนาการของวัยรุ่น ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.2 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคาการเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกของวัยรุ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของโครงการวิจัยไว้ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกแบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

- ด้านการบริโภค
- ด้านการแต่งกาย
- ด้านนันทนาการ

1.3.2 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา ได้แก่ มุ่งสอบถามความคิดเห็นของวัยรุ่น ที่มีอายุระหว่างระหว่าง 13 ถึง 19 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา จะดำเนินการระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2554 ใช้เวลาในการทำวิจัย 12 เดือน

14. คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก หมายถึง การปรับตัวโดยการเลียนแบบบุคคลที่ตนนิยมยกย่อง หรือการมีพฤติกรรมที่มีลักษณะคล้ายกับชีวิตและความเป็นอยู่ตามแบบวัฒนธรรมตะวันตกทั้งทางด้านทัศนคติและชีวิตความเป็นอยู่ โดยแบ่งเป็น 3 ด้านดังนี้

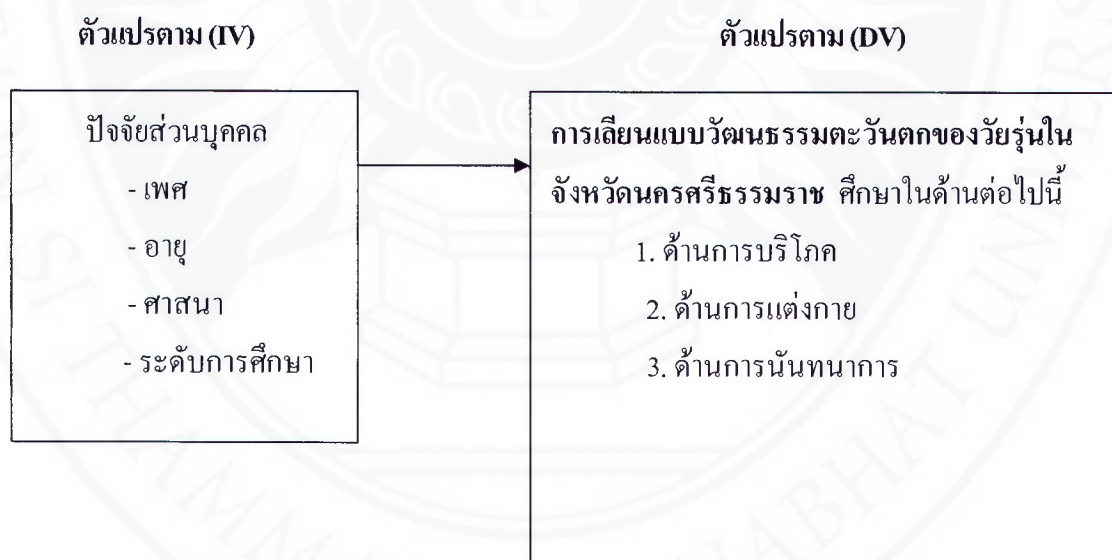
1. ด้านการบริโภค หมายถึง การใช้ประโยชน์จากสิ่งของ สินค้า และบริการ เพื่อสนองความต้องการตามแบบอย่างตะวันตก

2. การแต่งกาย หมายถึง การตกแต่งร่างกายให้มีบุคลิกภาพทางกายดี ซึ่งมีเครื่องตกแต่งประกอบด้วยเครื่องประดับ รองเท้า กระเป๋า เข็มขัด โดยการเลียนแบบการแต่งกายอย่างตะวันตก

3. การนันทนาการ หมายถึง กิจกรรม ซึ่งมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย การที่บุคคลหรือชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามความสนใจของตน แล้วก่อให้เกิดผลการพัฒนาอารมณ์ สุข สนุกสนาน และ/หรือสุขสงบ กิจกรรมในที่นี้หมายถึง กิจกรรมประเภทเกม กีฬา ศิลปะ ดนตรี การแสดงละคร การเดินทางท่องเที่ยว การอยู่ค่ายพักแรม งานอาสาสมัคร งานอดิเรก กีฬาทำหาย เป็นต้น

วัยรุ่น หมายถึง วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนนักศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุระหว่าง 13 ถึง 19 ปี

1.5 กรอบแนวคิดโครงการวิจัย

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1.7.1 ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นแบบวัฒนธรรมตะวันตกของวัยรุ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.7.2 นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปประกอบการวางแผนเพื่อดำเนินการพัฒนาศักยภาพของวัยรุ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราชให้เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศต่อไป